



# Hold

november–december

Név	R	L	HK	F	Műszer
Berente Béla (Kocsér)	-	-	-	6	25 C
Csabai István (Szolnok)	-	-	-	1	11 L
Csizmadia Szilárd (Zalaegerszeg)	3	3	-	-	4 L
Farkas László (Budapest)	-	-	-	2	11 L
Görgei Zoltán (Tamási)	2	2	-	-	5 L
Jurek Zoltán (Debrecen)	1	-	-	-	5 L
Kocsis Antal (Balatonkenese)	2	11	4	35	15,5 T
Pap Csaba (Veszprém)	4	-	-	2	19 T
Presits Péter (Budapest)	1	3	-	-	6 L

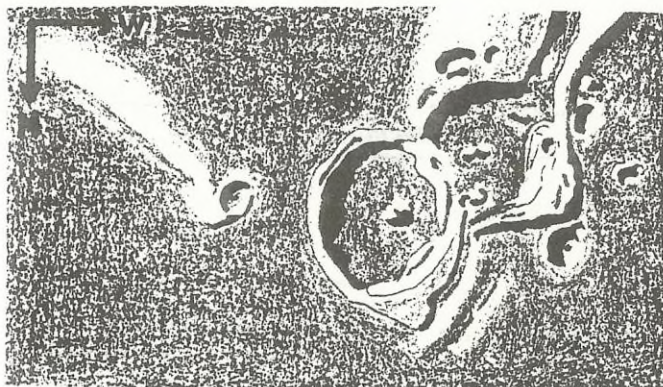
Összesen: 9 észlelő 82 megfigyelést végzett

Rövidítések: R= részletrajz, L= szöveges leírás, HK= holdkráter keresztmetszet, HF= holdfázis, F= fotografikus észlelés, T= tükrös távcső, L= lencses távcső, S= légköri nyugodtság, T= légköri átlátszóság.

A kedvezőtlen időjárás miatt kevés alkalommal lehetett Holdat észlelni, viszont a néhány kedvező légköri alkalmat kihasználva készült pár szép rajz, és a fotografikus megfigyelők is készítettek igen szép, sok részletet tartalmazó felvételeket. Ezek közül is kiemelkedik Berente Béla sorozata, amelyet 250/3750-es Cassegrain-reflektorával fókusznyújtással készített, az effektív fókusz 11,3 méter volt. Külön leírást közlünk rovatunk végén az azonosított kis részletekről, dómokról. Farkas László a ritkábban fényképezett fogyó Holdról küldött két képet, ezek is kitűnő minőségűek, nagy felbontásúak. 110/1650-es refraktort használt négyszeres pozitív nyújtással. Várjuk az asztrofotósok további Hold-felvételeit is!

## Theophilus

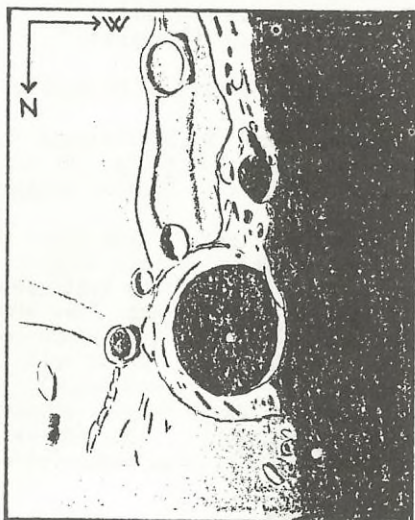
1991.12.12. 15:18—16:15 UT Colong.= 345<sup>o</sup>6 60/600 refr. S= 8 T= 4  
60x: A Mare Nectaris Ny-i partján, könnyen megtalálható helyen lévő feltűnő alakzatok. A terminátor már túlhaladta, de még így is sok árnyék látszik. A Theophilus K-i falának árnyéka csipkézett, ÉK-en beöblösödéssel. A két részből álló központi csúcs É-i tagja hosszabb árnyékot vet, mint a D-i társa. A Ny-i fal fennsíkban folytatódik, ÉNy-i része szakadékba megy át, a kráterbelsőre néző oldal alján két előtéránc figyelhető meg. A K-i fal DK-i, külső részén egy vékony, szürkés csík látható, de a kis nagyítás miatt több nem látszik belőle. Az ÉK-i kráterfalnak van egy meglepően egyenes szakasza. K-re a Mädler, jóval kisebb, elliptikus, 40—45%-át árnyék borítja. A Cyrillus ÉK-i falára a Theophilus fala települt. K-i fala töredezett árnyékot vet, külső oldalára további kráterek telepednek. A Ny-i fal lankás, benne teraszok vannak, a D-i részén árnyékkal telt bemélyedés van. D felé egy "csatornaszerű" részben kapcsolódik a Catharinával; fennsíkszerű. (Presits Péter)



Theophilus—Cyrillus  
1991.12.12.  
(Presits Péter)

1991.12.11. 18:35—19:02 UT Colong.=  $335^{\circ} 50/540$  refr. S= 6 T= 4

54x: A Theophilus a jól ismert kráterhármas ÉK-i tagja. Ennél a megvilágításnál csak a Theophilus látszik, a többi még árnyékban van. Nagyméretű, feltűnő, kicsit ovális. Belsejét kitölti az árnyék, ebből csak a központi csúcs teteje villan ki. A kráter belső falai teraszos szerkezetet mutatnak. D-felé a Cyrillus K-i fala és a tőle K-re lévő kiemelkedések látszanak, valamint a szintén ovális, kisebb méretű, alacsonyabb falú Beaumont. A Theophilustól K-re fekszik a szabályos, elliptikus Mädler-kráter. Jóval kisebb méretű (28 km), belseje árnyékkal telt, központi csúcs nem látható. Tőle ÉK-re egy világos intenzitású, kisebb hegyvonulat indul ki. (Görgei Zoltán)



1991.12.24. 23:32—23:48 UT Colong.=  $135^{\circ} 60/600$  refr. S= 7 T= 3

60x: A fogyó Holdon, esti megvilágításban, még távol a terminátortól, így nem annyira feltűnő. A Theophilus nagyméretű, kicsit elliptikus, kettős központi csúcsa rövid árnyékokat vet K-re. A kráteralj homogén, csak a csúcstól Ny-ra látható egy világos, nagyobb intenzitású terület. É-on a kráterfal nem látszik jól, egy fennsíkszerű képződmény folytatásaként látható. A K-i sánccal belső része teraszos szerkezetű, külső része meglehetősen lankás, a fal tövében fényes vonulat van. A vékony, sziürke árnyékokat vető Ny-i fal kráterbelsőre néző oldala is részletgazdag. ÉNy-on és DNy-on sötét krátermélyedések láthatók, D-en egy fényes terület húzódik. K-re, kb. fél kráterátmérőnyire fekszik az enyhén elliptikus Mädler. Ennél a fázisnál is szépen látszik a tőle K-re, hosszan végighúzó, fényes sáv, mely a Mare Nectaris egyenletes szürke színét szakítja meg. (Presits Péter)

1991.10.28. 02:56 UT Colong.= 151<sup>0</sup>,1 110/1650 refr.

4x-es pozitív fókusznyújtás, sárga szűrő, Ilford 400 film, 4 s. expozíció  
A fogyó fázisnál a teminátor éppen a Theophilus K-i falánál húzódik, így látszik mindhárom kráter. Az előző leírásokban említett részletek jól azonosíthatók. A Theophilus belsejét 85%-os árnyék borítja, a központi csúcs egyetlen, kis méretű, szinte pontszerű részét éri fény, de igen halványan látszik ez, mivel csak a felkelő Nap kis része világíthatja meg súroló fényben. A K-i kráterfal megvilágított, belső részén jól látszanak a teraszos szerkezet lépcsői. A Theophilusszal DNY felé érintkezik a Cyrillus, a belső részei jól láthatóak, mivel csak a Ny-i kráterperem vet befelé kb. 25—30%-os árnyékot, közepén egy beöblösődéssel. Mindhárom központi csúcs jól látszik, a K-i a legnagyobb, ez árnyékot vet a csúcs és a fal között húzódó törésvonalig. Ez a törésvonal É-D irányú, sötét árnyék borítja. DK-felé az E,F,G kis kráterek alkotta mélyedés látszik, de a belseje sötét. A Catharina is feltűnő, nagyméretű, falai nem olyan élesek, jobban lepusztultak. A Ny-i fal 25%-os árnyékot vet befelé. Belsejében minden, a térképen szereplő részlet látszik, így a P,B,G alakzatok és a K-i kráterfalat ÉNy-DK irányban átmetsző mélyedés is. K-re az F,B,E kis kráterecskék találhatóak, 99%-ban árnyékkal fedve, egészen a terminátorig. (Farkas László felvétele alapján készített leírás)

### ***Rimae Bürg***

1991.12.12. 18:00—18:10 UT Colong.=346,6<sup>0</sup> 155/1035 refl. S=8 T=3—4

258x: Biztosan és szépen látszik a Lacus Mortist átszelő rianás, de nem túlságosan feltűnő. ÉK-DNy irányú, egészen a Ny-i "falig" ér. A megvilágítása olyan, hogy a pereme vet árnyékot Ny-ra, de van világos, a napfényel szembeni, megvilágított része is. Látható a kisebb, É-D irányú vetődés is, amely É-ről egészen az előbbiig ér. (Kocsis Antal)

### ***Hahn-Berosus-Gauss***

1991.12.08. 15:36—15:46 UT Colong.= 296<sup>0</sup>,7 50/540 refr. S= 6 T= 4

54x: A vékony holdsarlón egészen a K-i perem közelében lévő alakzatok. A Hahn elliptikus, erősen megnyúlt, belsejét már megvilágítja a fény. Központi csúcsa jól látható, árnyéka érdekes, hosszúkas, É-D irányú. É-ra a Berosus-kráter fekszik, melynek belseje szintén megvilágított, sima, részletek nélküli. Alakja erősen megnyúlt, "savanyúcukorkára" emlékeztető, amely a perspektívikus torzulás eredménye. ÉK-re egészen közel a peremhez az előzőeknél kétszer nagyobb, hatalmas, erősen megnyúlt, elliptikus Gauss-kráter található, de a falain kívül nem látszik több részlet. (Görgei Zoltán)

### ***Berente Béla felvételeiről azonosított dómok***

1991.12.16. 15:40—15:40 UT Colong.= 340<sup>0</sup> 250/3750 Cassegrain-refl.

Pozitív fókusznyújtás, effektív fókusz: 11,3 méter, Agfa 100, 4 s. exp.  
A felvételeken rengeteg részlet látható, amelyek A. Rükkl Mondatlása segítségével azonosíthatók. Olyan kis részletek is láthatók, amelyek az atlaszban nem szerepelnek, vagy csak elnagyoltan. Itt most csak a dómok egy részét soroljuk fel, a rianásokat, vetődéseket, egyéb kis részleteket nem.

Hortensius-tól É-ra levő hat dóm: Mindegyik látható, az É-i két dóm a legnagyobb és legfeltűnőbb, a legnyugatabbi a legkisebb és nehezebben látható, ez kissé laposabb lehet.

Milichius-Pi dóm: Kör alakú, nagy méretű, könnyen látható, szabályos dóm, sejthető a tetőkráttere is.

+200-532 dóm: Nagy méretű, kör alakú, felületi részletek is vannak, közel a terminátorhoz.

+200-508 dóm: Nagy méretű, szabálytalan alakú, világos felületű, rajta fennsíkszerű csúcsok.

Milichius-Pi és +200-582 közötti dóm: Jóval kisebb, alacsonyabb is, tőle DNy-ra és ÉK-re is kiemelkedések láthatók.

-30°27'W+13°45'N dóm: A Kszí jelű hegycsúcstól ÉNy-ra, érintkezik a hegylábbal, kicsit elliptikus, nagy méretű, kicsi árnyéka van, látszik a tetőkráttere.

-31°10'W+15°00'N dóm: Kis méretű, de éppen látható, kicsit ovális. Tőle DK-re egy nála is kisebb, kör alakú dóm.

-32°00'W+13°00'N dóm: Az Alfa jelű csúcstól É-ra, nagy méretű, de alacsony, alig vet árnyékot, ÉÉK-DDNy irányban elnyúlt. Tőle D-re két újabb dóm, jól láthatóak, de kisebbek, közel kör alakúak.

-29°30'W+14°00'N dóm: A P jelű alakzat környékén jelölt öt dómból három látszik; kis méretűek, kör alakúak.

-30°13'W-03°50'S dóm: A Lansberg-D-től DK-re, igen jól látszik, nagy méretű, közel kör alakú, lapos. Mellette D-re két másik dóm.

-31°32'W-11°50'S dóm: A Normantól Ny-ra, kissé háromszögszerű, közepes méretű, de nem feltűnő, felülete sötét.

Kies-Pi dóm: Már távolabb a terminátortól, de így is jól látszik, szabályos kör alakú.

KOCSIS ANTAL



## Csillagfedések

december

Hoffmann János (Pécs)	10x50 M	Szabó Sándor (Bóly)	7 L
Papp Sándor (Kecskemét)	15 T	Szolcsányi György (Szentendre)	
Patak Ákos (Pécs)	6,3 L	Szöllősi Attila (Kecskemét)	15 T
Sápi Csaba (Kecskemét)	20 T		

### Kisbolygó-okkultációk

Öt kisbolygóokkultáció-megfigyelés érkezett — sajnos mindegyik beszámoló negatív.

1991. 08.10. 191 Kolga	20:04--20:18	Szöllősi A.
08.12. 702 Alauda	00:45--01:06	Szöllősi A.
12.19. 75 Eurydike	05:19--05:36	Szabó S.
12.31. 50 Virginia	17:37--18:16	Patak Á.
12.31. 50 Virginia	17:40--18:30	Sápi Cs.

A megfigyeléseket természetesen továbbítottuk az EAON-hoz. Az észlelő-térképeket ingyen meg lehet kapni a következő címen, harmadévre előre (feltétel az aktív észlelőmunka): Roland Boninsegna, Rue de Mariembourg, 35, 5670 Dourbes, Belgium.